

# ФАКЕЛ ПОДВИГУ

Відкриття IV Всесоюзного зльоту учасників походу комсомольців і молоді по місцях революційної, бойової і трудової слави радянського народу, присвяченого 50-річчю Ленінського комсомолу

НАДІЙТЕ,  
БАТЬКУ,  
ВАШІ ОРДЕНИ.

Фото В. КОПАКА.



Колона учасників зльоту, прямуючи до місця головних торжеств, зупинилась біля заводу «Арсенал» імені В. І. Леніна. На заводських стінах — сліди від

куль. Ці стіни бачили, як у жовтні 1917 року слідом за робітниками Петрогра-

(Закінчення на 2-й стор.).

гах Дніпра, в місті-герої Києві, щоб розповісти про походи по місцях, де колись димилися перші робітничі барикади і в стрімкому натиску кидалися в атаку бійці Першої кінної, де пролягла перша колгоспна борозна, піднімалися з руїн заводи і фабрики, де потім вибухла смертельна битва з німецьким фашизмом, а тепер іде велике трудове змагання будівників комунізму.

Не випадково стародавнє місто над Дніпром стало місцем проведення четвертого зльоту. Славні революційні, бойові і трудові традиції 45-мільйонної, тричі орденоносної Української Радянської Соціалістичної республіки. Славні діла молодого покоління.

4 вересня відбулося урочисте відкриття IV Всесоюзного зльоту учасників походу червоних слідопитів «Дорогою батьків, дорогою героїв».

Рано прокинулося палаткове містечко, розташоване в лісі на Обухівському шосе. Одна за одною прибували сюди в святково прикрашених автобусах делегації союзних республік Керівники делегацій рапортували Центральному штабу походу про роботу, виконану після III Всесоюзного зльоту.

Блокам'яний Хрещатик та інші вулиці міста-героя засяяли ввечері тисячями різнобарвних вогнів.



ШКОЛОЮ революційної переконаності, вірності справі Леніна, Комуністичної партії, школою пролетарського інтернаціоналізму і виховання любові до Вітчизни, школою мужності і витривалості стали всесоюзні походи юних слідопитів по місцях слави радянського народу. Героїчний Брест, столиця нашої Батьківщини — Москва, Ленінград — ось етапи цього чудового патріотичного руху молоді. З пам'ятної весни 65-го року, двадцятьої весни великої перемоги над німецьким фашизмом, похід не переривався ні на один день, множились ряди його учасників.

І ось столиця Радянської України прийняла в свої гарячі обійми 1700 юнаків і дівчат — учасників IV Всесоюзного зльоту слідопитів подвигу. Посланці союзних республік, країв та областей нашої Батьківщини зібралися на бере-

## КОМСОМОЛЬСЬКИЙ ТЕАТР — КОМСОМОЛІВІ

Новий сезон у Київському театрі юного глядача імені Ленінського комсомолу відкрився прем'єрою вистави «Всім смертям на зло» за однойменною повістю донецького шахтаря Владислава Титова. В центрі інсценізації, яка розповідає про мужність, дружбу, вірне кохання, — образ нашого сучасника, представника радянської молоді 60-х років. Цією виставою тютівці продовжують у театрі героїко-романтичну лінію, яка знайшла яскраве втілення в сценічному триптиху про комсомол, — «Дорогою батьків», «Молода гвардія», «Планета Сперанта».

Нинішній сезон у тютівців буде насичений не тільки напруженою роботою над репертуаром. Вони візьмуть участь у творчих оглядах, конкурсах і звітах перед трудящими

(РАТАУ).

Рік видання IX  
№ 106 (1962).

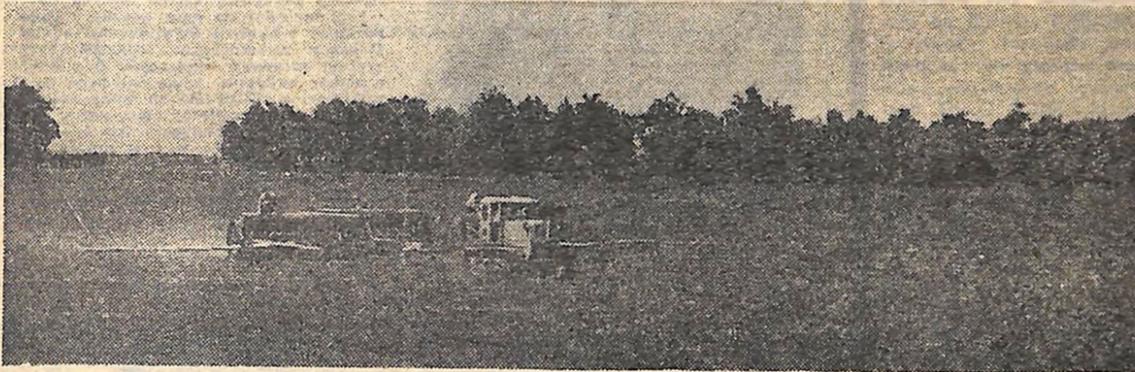
СУБОТА

7 ВЕРЕСНЯ 1968 РОКУ

Ціна 2 коп.



ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!



ГУСТО полита кров'ю земля біля Братського. Кров'ю радянських воїнів, що визволяли Україну з-під фашистського ярма. Ще й зараз хлібороби знаходять в полі як не гільзу, то цілий снаряд, а минулого року комбайнер Іван Огир, копаючи буряки, наштовхнувся на міну, яка чудом якимось не вибухнула під машиною.

Густо полита земля. Те говорять широка могила, в якій сплять ті, хто не нажився, не налюбився, не насіявся.

І від батьків перейшла до молодого землероба ота совість хліборобська, яка не може бути холодною до всього, що родить земля, за яку віддани життя.

Такої вирівненої, такої обробленої площі, що йде під посів у першому відділку радгоспу «Маріам-

пільський», мені навряд чи доводилось бачити. Не втримаєшся, та й не знайдеш іншого порівняння, від того, що говорять у народі — «як лялечка поле».

А це не так просто. Роками набувалося в невтомного радгоспівського механізатора молодого комуніста Петра Гутарова господарське дбання про



ниву. Він і комбайнер, він і тракторист, він і ремонтник. Він знає, що треба отому полю під Братським, щоб воно не тільки радувало око, а й щедрим на хліб та пашницю було.

В минулі роки радгосп збирав по 28—30 центнерів з гектара зернових, цього посушливого літа — близько 23.

Почалася сівба. Жаркувато сівальникам Михайлові Сергієнку, Олексі Андрушину, жаркувато й командирові агрегату Петрові Гутарову, тож і п'ється джерельна водичка, тим більше, що привіз її батько, радгоспний ветеран Никон Гутаров.

В. ЮНГА.

Радгосп «Маріампільський» Петрівського району.

## СЮТЬ ПІД БРАТСЬКИМ

## „НА ВІЧНІ ЧАСИ“

Напередодні національного свята болгарського народу — 9 Вересня — Дня Свободи, обком КП України надіслав Толбухінському округовому БКП сердечну вітальну телеграму.

Від імені Кіровоградського обласного комітету Комуністичної партії України та обласної Ради депутатів трудящих, усіх трудящих області, — говорить в телеграмі, — шлемо вам, трудящим округу, всьому братньому болгарському народу сердечне поздоровлення з 24-ю річницею соціалістичної революції в Болгарії.

Успіхи трудящих Народної Республіки Болгарії в громадсько-політичному, економічному і культурному житті країни, досягнуті під мудрим керівництвом Болгарської Комуністичної партії, в тісній співдружності з країнами соціалістичного табору, викликають нашу спільну гордість.

Бажаємо вам, дорогі товариші, всьому братському болгарському народові нових успіхів у соціалістичному будівництві, в боротьбі за торжество непорушних принципів марксизму-ленінізму, пролетарського інтернаціоналізму.

## ЗАВТРА — ДЕНЬ ТАНКІСТІВ

ПОРЯДОК У ТАНКОВИХ  
ВІЙСЬКАХ!

Ніч видалася безмісячна, темна. З приглушених голосів можна було визначити, що танкісти вишикувались десь біля спостережної вишки. Далі простягається полігон. А там, вдалині, угадуються ліси. Звідти чекають «протипіника». «Така ніч — найзручніша для НТ», — шепоче мені підполковник Бєлєзьоров. НТ — нічне тренування.

Танки виведено на погнені рубежі, замаскована. Перед стром роти командир ставить завдання: «в зв'язку з великим наступом» виявити і подалити ворожі танки, артилерію, піхоту.

Різкі оглушливі постріли — одиночні і чергою. По раці чути команди командирів взводу і роти. А от і схильований голос молодшого сержанта Володимира Корсьова, командира нашого екіпажу. Він визначає цілі, і всі у машині об'єднують одну волю, одне прагнення — розв'язати бойове завдання оперативно.

З граничною швидкістю працює заряджаючий Юрій Глуздин. Але це не холодно, раз назавжди забнені неспівомі

дії. Темп їх то уповільнюється, то прискорюється — залежно від того, що Юрій чує по ГПП — танко-переговорному пристрою.

Весь екіпаж припадає до оглядових щільно, вірніше до приладів нічного бачення, бо тільки за допомогою цих «світлоощущаючих очей» можна «вихопити» з імлі цілі. Рядовий Микола Семенов вишукє цілі так же добре, як і наводять на неї гармату. Недаром на гімнастерці Миколи нагрудний знак класного спеціаліста.

Напередодні ми з навідником багато розмовляли. Микола з Кольчугіного Володимирської області. Працював шофером.

— Подобається служити в танкових?

— Так, — відповідає, — дуже. Батько на танку воював. У батька — медалі за визволення Варшави і Праги.

Знайшовши в принципі «ворога», навідник натискує кнопку електроспуску — вогонь! Траси снарядів і кулеметних черг то тут, то там пронизують темну далечину.

Немов крапки і тире якоїсь гігантської телеграми...

А вдень ми проходили з секретарем парткому одного з полків дивізії по розташованій частині. П'ята рога провела на плацу строевий огляд. У танкових боксах механіки першої і третьої рот старанно чистили бойові машини. У клубі полковий художник рядовий Белоусов малює плакат з закликом: «Завжди бути у бойовій готовності!»

До 50-річчя Ленінського комсомолу, — розповідає секретар парткому, — багато наших підрозділів вирішили добути звання відмінних. Незабаром загальнодивізійна перевірка. Готуємось. Кожен комсомолец і комуніст у ці дні відчуває неначе подвійну відповідальність. Словом, як кажуть, порядок у танкових частинах!

В дивізії мені довелося побачити легендарний танк, про який говорив Семенов. Він як реліквія великої сили духу височіє на постаменті біля Будинку офіцерів.

А в дивізійному музеї бойової слави мені показали карту танкових рейдів воєнних років. Від сталінградських степів через Красноармійськ, Шелестівку, Країні до Дрездена і Праги пролягли маршрути боїв Ордена Леніна Червонопрапорної Кантемирівської. В. ЧАНТУРІЯ. (Кор. ТАРС).

ФАЖЕЛ  
ПОДВИГУ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).  
да, арсенальці вступили в бій за Радянську владу. В січні 1918 року «Арсенал» повстав проти контрреволюційної Центральної ради. Одинадцять днів мужньо билися робітники.

Сини і внуки революціонерів проходять по місцях, де кожний будинок, кожна щербина на камені зберігає пам'ять про славне минуле. Недовга зупинка біля старої гармати на п'єдесталі. В минулому вона була зброєю повсталого пролетаріату, нині — пам'ятник. У колону вливаються зустрінуті оплесками ветерани арсенальського повстання. Разом з делегатами зльоту вони продовжують похід.

Вшановуючи пам'ять борців за свободу і частя народу, делегати поклали вінки й квіти до пам'ятників робітникам заводу, що загинули в боротьбі за Радянську владу, і герою Великої Вітчизняної війни генералові Ватутіну.

...Площа імені Ленінського комсомолу. Сьогодні вона в святковому вбранні. У центрі барвиста композиція — великий портрет дорогого Ілліча. Промені прожекторів яскраво освітили макети орденів, якими нагороджений комсомол. Золотом палають слова: «Слава КПРС!».

Звучать привітання учасникам зльоту від Радянської України, від молодих киян. Дівчина у вишиваному українському костюмі підносить делегатам хліб-сіль.

На екрані, встановленому на будинку філармонії, виникає постать юного будьонівця. Він подає сигнал: «Слухайте всі!» Комсомолец 60-х років підхоплює цей заклик. Десятки фанфар урочисто розносять його далі.

Перед тисячами киян та їх гостями — учасниками походу, в кіно і радіорозповідях оживають епізоди революції, громадянської війни, мирного будівництва, грізних років всенародної війни з фашизмом, славних післявоєнних трудових буднів.

У світлі прожекторів на трибуні появляється один з перших командирів другого Петроградського полку 24-ї Самаро-Ульяновської Західної дивізії — кавалер семи орденів Леніна і Червоного прапора генерал-лейтенант В. Ю. Васильєв. Він натхненно говорить про той грізний час, коли трудовий народ молододі Радянської Республіки під керівництвом ленінської партії із зброєю в руках захищав завоювання Великого Жовтня.

Затамувавши подих, слухає молоді 60-х років виступи ініціатора руху ударництва тридцятих років Олексія Стаханова, прославленого снайпера, Героя Радянського Союзу Людмили Павлюченко, керівника знаменитої в Донбасі комсомольсько-молодіжної бригади шахтарів Героя Соціалістичної Праці Кузьми Северінова.

Над площею звучить мелодія пісні «Широка страна моя родная». Поволі гасне екран. У світлі прожекторів з'являється група юнаків і дівчат у націо-

нальних костюмах усіх братніх республік. Рапорт віддано. Делегати до відкриття IV Всесоюзного зльоту юних слідопитів готові.

На трибуні — секретарі ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМУ, члени Центрального штабу походу, керівники ДТСААФ і Ради по туризму, ветерани партії і комсомолу, представники республіканських організацій, почесні гості.

Четвертий Всесоюзний зліт учасників походу комсомольців і молоді по місцях революційної, бойової і трудової слави радянського народу, присвячений 50-річчю Ленінського комсомолу, відкриває секретар ЦК ВЛКСМ О. Ю. Чеснавічус.

Звучить Гімн Радянського Союзу.

Під звуки маршу вносять Державний прапор СРСР. На бронетранспортер піднімаються представники міст-героїв — Москви, Ленінграда і Бреста. Від вічного вогню, що палає біля стін Брестської фортеці, на могилі Невідомого солдата в столиці нашої Батьківщини, на Марсовому полі, вони запалюють вогонь зльоту.

Слово надається першому секретареві ЦК ВЛКСМ Є. М. Тяжелникову.

Він говорить, що напередодні 50-річчя Ленінського комсомолу молоді звертає своє перше слово до рідної партії, до комуністів Країни Рад. Партія відкрила молодому поколінню шлях до справжньої свободи і рівноправності, забезпечила активну участь юнаків і дівчат у творчій діяльності, в будівництві нового суспільства.

Від імені 23-мільйонної армії комсомольців всіх юнаків і дівчат Є. М. Тяжелников запевняє Комуністичну партію, наш народ, що молоде покоління завжди готове виконати будь-який наказ Батьківщини, готове до праці, боротьби, до подвигу.

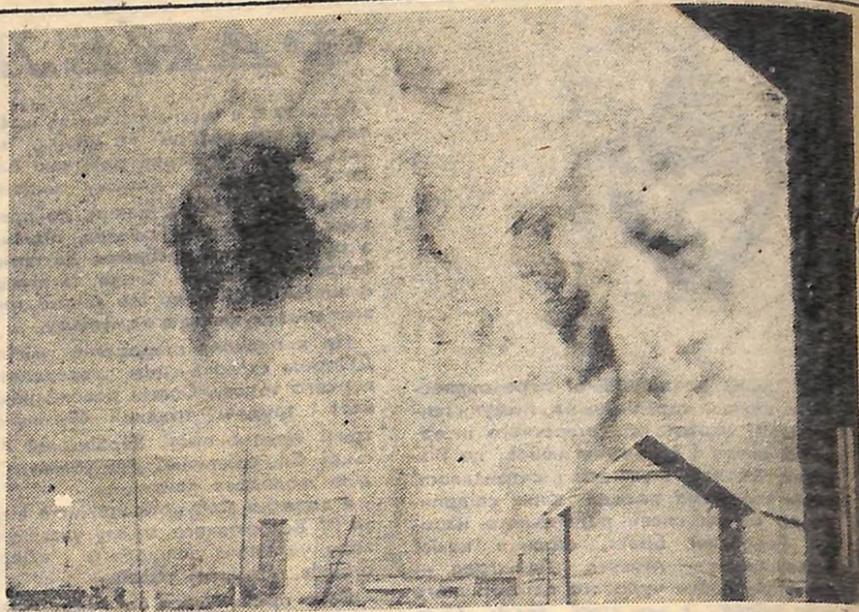
Молодь вітає Маршал Радянського Союзу, двічі Герой Радянського Союзу В. І. Чуйков, перший секретар Київського міського комітету КП України О. П. Ботвин, льотчик-космонавт СРСР, Герой Радянського Союзу Г. С. Титов.

Звучать залпи артилерійського салюту. На екрані виникають слова: «Леніну — слава! Партії — слава! Радянському народові — слава!», над площею тисячоголоса лунає: «Слава! Слава! Слава!».

Група юнаків і дівчат проносить перед трибуною Державний прапор Радянського Союзу, прапор ВЛКСМ і прапори орденоносних комсомольських організацій.

Урочисте відкриття зльоту перетворилося на хвилюючу демонстрацію беззавітної любові нашої молоді до великої партії Леніна, соціалістичної Батьківщини, радянського народу, її готовності множити революційні, бойові і трудові традиції старших поколінь, внести вагомий вклад у всенародну боротьбу за дострокове виконання п'ятирічки, гідну зустріч 100-річчя від дня народження В. І. Леніна.

(РАТАУ).

КАМ'ЯНА  
ТРАПЕЦІЯВ КІРОВОГРАДСЬКОМУ  
ГРАНІТНОМУ  
КАР'ЕРІ

Ще недавно тут гасали стелові вітри. Усією своєю силою та могутністю налітали вони на кам'яну плиту. Налітали і потім поштиво відступали.

Задумали поміряти силу з природною фортецею люди. Тільки прийшли вони без шуму. Не квапом оглянули граніт, обміривали як краще до нього підібратися, а тоді вже почали діяти.

Місяць готувалися в Кіровоградському гранітному кар'єрі. Сто тридцять свердловин зробили. З художньою майстерністю «розмалювали» скелю. Тільки досвідченим умільцям під силу розібратися в цій схемі. Бо ж мали здійснити не звичайний, а багаторядний спрямований короткооповільнений вибух. Або як ще його називають вибух-трапецію.

Це вітчизняний метод. Кіровоградці застосували його недавно. Він найвигідніший з усіх інших. По-перше, після вибуху залишається лише 12 — 17 процентів негабаритного каміння, а раніше було вдвічі більше. По-друге, водночас піднімається близько 60 тисяч тонн гірничої маси. І вся вона не розкидана, а лежить в купі. Заощаджуються тисячі карбованців.

— Один вибух, а водіям самоскидів на півтора місяця роботи, — хвалиться головний інженер кар'єроуправління Микола Сухомлин.

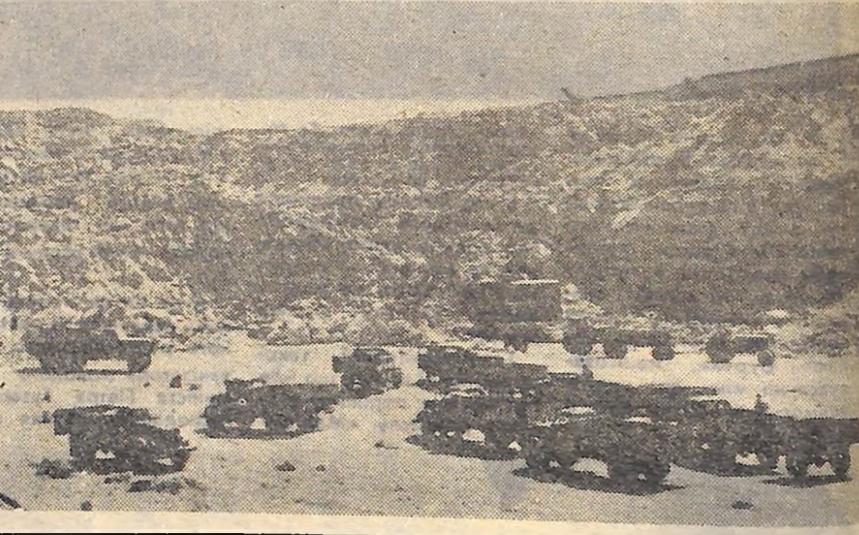
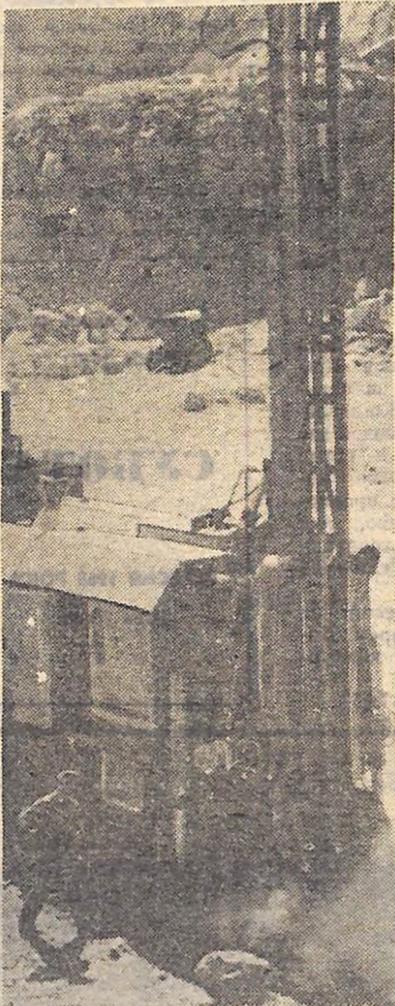
Є в кар'єрі і ще одна новина. Зараз тут науковці з Кривого Рогу на чолі з Миколою Плішком застосовують недавно створений верстат вогневого свердління. В цій машині іспогане майбутнє: якщо існуючий шарошковий агрегат «БШ-1М» за змінну просвердлює 20 — 22 погонних метри свердловин, то новий лише за годину встигає пройти 6 — 9 погонних метрів. До того ж, ним можна готувати і котлові свердловини.

О. ЛАДАН,

спектор «Молодого комунара».

Новий бурлиний верстат (ліворуч).

Фото В. КОВПАКА.



## РОБІТНИЧА „ЕВРИКА“

Трохи незвично. В цьому залі частіше можна побачити яскраву сцену, заповнену артистами, шумливих глядачів, яких примушує аплодувати творчість. А зараз тихо. Гай нині тут господарем творчість. Зібralись на зліт раціоналізатори Кіровограда.

— Передові колективи підприємств міста взяли зобов'язання — річний план виконати до 7 листопада, — з піднесенням розповідає голова обласної ради Всесоюзного то-

вариства винахідників і раціоналізаторів Григорій Іванович Білан. — В цьому їм допоможуть умільці. Тільки за половину нинішнього року впроваджено 1 600 їх пропозицій і два нововведення, що дало 1,2 мільйона карбованців економії.

Краща атеція розвитку творчої роботи на підприємстві — масовість. З кожної сотні робітників на Агрегатному заводі 27 — раціоналізатори, а на «Червоній зірці» — кожен п'ятий. По чотир-

надцять пропозицій внесли тут Володимир Левченко і Григорій Краснов. Вісімдесят тисяч карбованців зекономили А Саша Андрющенко і Ліда Бузько — комсомольці. Їх творчі пошуки дали змогу заощадити більше трьох тисяч карбованців.

30 червня 1969 року піввіку минує ленінському декрету про винахідництво і раціоналізацію. До цього свята робітники міста беруть зобов'язання поліпшити якість продукції. Члени бюро по науковій організації праці на підприємствах розповсюджують намічені плани серед робітників.

А. НЕЧИТАЙЛО.

НА ШКІЛЬНІЙ ОРБИТІ

# УРОКИ МУЖНОСТІ

**В** ДЕНЬ початку нового навчального року наші піонери не йшли до школи. З книжками, з букетами вони, не змовляючись, прийшли на могилу. Тут і провели вони свій перший урок. Уроком мужності назвали ми його.

Хто такий Коношевський? На це питання навіть першокласник Гайворонської середньої школи № 5 відповість. Відповість, що підполковник В. Г. Коношевський загинув від німецько-фашистських загарбників, звільняючи Гайворон. Піонери школи свято шанують пам'ять героя. Вони дотримують його могилу, листуються з близькими і родичами. А цього літа гостинно зустріли рідних, які приїхали в наше місто.

Патріотичне виховання в школі вже давно у нас вийшло за рамки епізодичних зустрічей з ветеранами боїв,

організацією куточків чи кімнат бойової слави.

Наші слідом розшукали багато невідомих імен, знайшли живих свідків героїчного минулого. А з випускниками, які зараз служать в армії, школярі ведуть активне листування, запрошують їх в гості. Ось приклад. Відзначали в цьому році День Радянської Армії. Старшокласники запросили на свято батьків тих, хто це свято зустрічав в строю, вчитали їх (воїнів) листи, в яких вони писали про себе, про службу, як до неї готувались.

Коли приїхав у відпустку Віктор Шестаков, його запросили на комсомольський збори. Слово просить вожатий загону імені Коношевського, який листується з Віктором. Спочатку він зачитав листа від командира частини, де служить

Шестаков, в ньому давалася висока оцінка нашому випускникові, а потім запропонував доручити ведення зборів Віктору.

Пропозицію прийняли одностайно. Всі були здивовані: воїн вів збори дуже своєрідно і вперто. Виявляється Віктор — секретар комсомольської організації військової частини. В такому разі в порядок денний довелося внести нове питання — розповідь Шестакова про життя військової комсомольської організації.

В цей час батальйон юнарійців виконував завдання Всесоюзного штабу «Зарниця». То ж і тут Віктору знайшлася робота.

Може здатися, що все це дрібниці. Але ж іноді в дрібницях і проявляється людина.

Мабуть, тому і служать добре в армії наші вихованці, бо ще в школі готуються до цього.

Хочу сказати ще про одну цікаву форму патріотичного виховання, яка склалася в нашій школі. Це конкурси на кращі твори з патріотичної тематики. Темі пропонуються такі: «В. І. Ленін у моєму житті», «Моя розмова з товаришем Леніном», «Чи ж зможу те, що Корчак зумів?» та ін.

Із форм і методів патріотичного виховання можна ще назвати традиційне фізкультурне свято на День Перемоги, урочисті проводи випускників до Радянської Армії і зв'язок з ними, вивчення військової справи, військово-патріотична тематика на уроці.

На останньому хочеться зупинитись. Не можна розглядати військово-патріотичне виховання лише як напрямок позакласної роботи. І на уроці, під час навчання, воно повинно ввійти органічно складо-

вою частиною. Особливо на уроках з гуманітарних предметів. Поряд з іншими темами, які учням пропонувались на уроках, були й такі: «Давид Мотузка до 1 після служби в Червоній Армії» (за романом А. Головка «Бур'я»), «Бій за життя, бій за містечко» (за мотивами «Оптимістичної трагедії») і ін.

Або взяти уроки історії. Вивчення матеріалу не обмежується підручником. Використовуються військово-мемуарні, а найбільше — саме життя. Юнаки і дівчата знають учасників великих битв, зустрічаються з ними. Серцем і розумом усвідомлюють вони пелючі і ціну надбань, які їм передають батьки, та обов'язок і відповідальність за них. І коли, виходячи зі школи, вони обіцяють бути гідними своїх батьків і просять вірити їм — ми віримо.

**А. РЕЗНИК,**  
директор Гайворонської середньої школи № 5.

## 9 ВЕРЕСНЯ — ДЕНЬ СВОБОДИ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЇ

Георгій ЄВДОКІЄВ

### БЕЗСМЕРТЯ

Де ранок воду л'є,  
Хмеліє,  
Не нап'ється,  
Там блиск озер  
Промінить неба вроду.  
Там аса земля  
Лєжить на ошоченнях,  
Там знамено із написом  
«Свобода».

О, краю рідний!  
На плечі твоєму  
Хіба один вмирає,  
Як гордий лев?  
На прапорах —  
Скривавлені поеми  
Крізь вітровіття  
Проривались зле.  
І вирости край доріг  
граніти

В людській лодобі,  
Захід багрянів...  
І ночі довгі —  
Впали динамітом,  
Благословлялись  
Ранки осяїні!  
То й досі бачу:  
На Балканах гордих  
Витають кулі із ворожих  
дул...

В цвітї троянд  
Крізь зоряні акорди  
По струнах радощів  
У світ новий іду.  
Іду!  
А тиша закипа порану,  
Лиш звуки линуць, рвуться  
з-під землі...  
Чоло гранітне цілувати  
стану,  
Чоло солдата в сонячній  
імлі.  
Переклад з болгарської.

Квітами, пісню, хлібом-сіллю зустрічають на Кіровоградщині другарів-болгар, братів по зброї, братів по долі. Зустрічають так, як ось юні гайворонці (фото праворуч).

А у відповідь — «ДРУЖБА НА ВІЧНІ ЧАСИ» з УСТ БОЛГАРСЬКОЇ МОЛОДІ, ЯКА, ЯК НА РІДНУ ЗЕМЛЮ ПРИЇЗДИТЬ НА НАШУ КІРОВОГРАДСЬКІНУ, ЯК ГОВОРЯВ ШИРО ТАКІ СЛОВА ПІД ЧАС ЗУСТРІЧІ З КІРОВОГРАДСЬКИМИ ЮНАКАМИ І ДІВЧАТАМИ СЕКРЕТАР ТОЛБУХІНСЬКОГО ОКРУЖКОМУ КОМСОМОЛУ ОЛЕКСАНДР ДРУЧЕВ.



ЧОРНОГОРОВО, ПАЗАРДЖИШКО.

Наступив тривожний ранок. Після нічного дощу організатори і учасники змагання за найкращого орача думали, що чорногорська земля зустріне гостей багнюкою, непридатною для оранки. Однак «Гьоргольська церква» зустріла плуги засохлою землею. На великій ділянці кооперативної землі нещадно припікало сонце і 27 тракторів, обкутані димом і порохом, почали орати свої загоїни. Розпочался бій. Між іншим, це змагання такі треба назвати боєм, бо воно добре було організовано. Багато зусиль доклали товариші з іддлду «Сільська мода» при окружному комітеті комсомолу і господарі — чорногорські комсомольці — по-

### НА СТАРТІ

ри забезпечили цей захід всім необхідним: вся робота проходила під девізом «Досконало оволодіємо сільськогосподарською технікою».

Рано-вранці всі розгалуження шляхів, що ведуть в Чорногорово і його околиці, де повинно відбутись змагання, були зайняті піонерами-регулювальниками. Червоні прапори вказували один напрям — велику ділянку кооперативної землі, — де повинен відбутись великий двобій. Зворотний шлях він до стільової господарства, де тов. Георгій

Георгієв, голова Окружного кооперативного союзу, вручив нагороди трактористам: Хараламу Ягуюлу з Чорногорово (трактор ДТ-54) і Петку Белому з Козарсько (трактор «Беларусь»). Вони одержали перші премії і право взяти участь у національних змаганнях. Їх колеги Лимир Димитров, Крул Рашков, Ангел Колчаков і Латин Машев один за одним зайняли місце в шістьох найкращих орачів Пазарджішського округу.

**Кирило СТОПЧЕВ,**  
«Народна младеж».

## В ТИЛУ БІЛЯКІВ

### ТЕЛЕГРАММА СОВНАРКОМУ УКРАЇНИ

«Нужно напрячь все силы для ускорения и усиления военной помощи Ростову... Поймите, что без быстрого взятия Ростова гибель революции неминуема».

ЛЕНИН, 1920 ГОД.

**В** ИСОКОГО, стрункого Івана Запорожця, сотника старої царської армії в четвертій дивізії Першої кінної армії, де він був командиром, знали всі. Та хіба можна було не знати цього відважного і кмітливого воїна, чудового джиги-та та майстра кінного бою! Олеко Дундич, в частині якого Запорожець командував «чортовою сотнею», говорив, що коли б йому дали таких командирів, як Запорожець, то він пішов би на бій проти будь-якої частини білгородських головорізів.

Ще коли грімилі мамонтовці і шкурівці під Воронежем, на чолі чотирьох Ока Івановича Городовикова давав Запорожець найвідважливіші бойові завдання і той завжди виконував їх з честю.

Мені часто доводилося ходити із Запорожцем на виконання бойових завдань, бути в тилу ворога, йти пліч-о-пліч зі смертю. Про один випадок, який запам'ятався мені, я і хочу розповісти.

...Кінець грудня 1919 року. Вся Донщина занесена снігом. Річки, озера та болота міцно сковували сильні морози. Північні холодні вітри зі снігом тупили, зривали з дахів та землі сніг, розтирали його на порох і несли далеко в степ. Перевтомлені коні по черво в снігу ледь несли вершників, а командири наказували: — Вперед!

Струшуючи з себе сніг, який обліпав волохату козацьку бурку, Запорожець заливов до штабу. Тільки він почав зривати з вулиці бурлячки, як до нього підійшов нахдів.

— Ходімо до мене, там поговоримо, — сказав Ока Іванович Городовиков, взявши Запорожця під лівий лікоть, і відчинив двері. За ним пішов і я.

Справа надто серйозна і складна, але я знаю, що ти справишся з нею. Командування вирішило відрадити до Ростова сотню, під виглядом білих кубанських козаків, які служать у Денкіна. Сотня повинна діяти в тилу ворога до нашого приходу.

— Ми вирішили послати в Ростов твою сотню.

— Що ж, не вперше. Візьму всю сотню за винятком двох хворих, ну, а помічником... — сказав Запорожець і подивився на мене, — поїдеш?

— З тобою, куди завгодно, — відповів я.

Наступного дня ввечері сотню вишлювали за станцією. Приїхав туди і ячдин — Ока Іванович Городовиков. Він підходив до кожного бійця, давав батьківські настанови, бажав успіху.

Запорожець подивився на годинника, скомандував: — По коях!..

До Ростова залишалося перст десять по більше. На серці тривожно, неспокоїно. В'їхали в одне містечко, а військо не бачимо. В чому причина? Що за окаяні?

Із-за рогу вулиці вийшли три донських козаків. Запорожець покликав їх до себе. Становники допомогли нам знайти дорогу до денкінського генерала Сидоріна.

Розмістивши сотню в центрі міста нам не пощастило. Всі великі будинки були зайняті військовими частинами.

Розквартирувались в західній частині міста, а згодом поїхали оглядати його. Пройжджали по головній вулиці Садовій, бачили багато військових, більшість з яких були п'яними. Вони співали сороминькі пісні, приставали до подорожніх, розбивали вітрини магазинів, брзли все, що потрапляло до рук.

...Побували в той день і на привокзальному майдані. Скрізь стояли підводи, автомашини з конниками, валізами, ящиками. Солдати несли вантаж у вагоні, за ними поспішали офіцери, їх дами і діти. Ростовська контрреволюція тікала в Новоросійськ... Запорожець викликав «сотника» Грузду, а коли той прибув, викликав і мене.

— Ось що, хлопці, Запрягайте коней у тачанку і їдьте мерщій по цей адресі. Заарештуйте і доставте до мене цього чоловіка.

Він назвав прізвище. — Це наш товариш, більшовик працює тут в підпіллі, але не подавайте виду, що ви це знаєте, якщо вдома його не буде.

Ми знайшли потрібну адресу. Тачанку задирили на вулиці, а самі постукали у вікно. Двері нам відкрила господиня. Позаду стояв високий, середнього віку чоловік.

— Ваше прізвище, — спитав я.

— Костриков Петро Іванович, — відповів той.

— Ви заарештовані, одгайтеся, — сказав я, і розетібну кобурю пістоля.

— А ви, мамошо, не хвилюйтесь, все буде добре. Заарештованого привели до Запорожця.

— Ваше доручення, пане полковнику, виконане, — відрапортував я.

— Спасибі, — відказав командир і уважно подивився на заарештованого. — Назвіть своє прізвище, ім'я та по батькові.

— Костриков Петро Іванович.

— Чим ви можете довести?

— У мене в перепутку на право входу в залізничне депо і майстерні. Якщо це вас, пане полковнику, задовольнить, прошу вас, ось вона...

Запорожець взяв невеличкий квадрат цупкого картону, подивився.

— Цілком задовольняє. Візьміть її. На фото ви здаєтесь трохи молодшим...

— Це вірно. Фотографувався я весною, а зараз січень.

Хвилюючи мене посидів мовчки, вдвляючись один в одного. Потім Запорожець встав, підійшов до Кострикова ближче і тихим голосом сказав:



— Ось що, товаришу Костриков. Будемо говорити відверто. Ваш япончик номер 333, а партійна підпілля кличка — Сокіл, Вірно?

Костриков від такої несподіванки зблід. Він мовчав і чекав, що далі буде. Запорожець помітив його перову розгубленість, усміхнувся, а потім скинув правий чоубі, ледь відхиливши пальцями підкладку халата і дістав партійний квиток.

— Все зрозуміло. Мені залишається лише сказати одне слово «Росія».

Запорожець і Костриков міцно потисли один одному руки, поцілувались. Потім командир коротко розповів, з якою метою приїхав він до Ростова.

Запорожець сказав: — З сьомого на восьме в Ростов вступити Червона армія. Наші з вами обов'язки — перешкодити білим вивезти ешелони, які стоять на коліях вокзалу.

Костриков в свою чергу повідомив, що залізнична партійна організація прикладе всі зусилля щоб допомогти Червоній армії оволодіти Ростовом.

...На підступах до Ростова йшли бої. Трищали сотні кулеметів, гриміли гармати. Вершники посилали за своїм улюбленим командиром, щоб скоріше зійти з ворогом і в його долові переарити силу своїх шабелі.

Всю ніч ми їдали по влячих міста: допили офіцерів і солдат, впадали на роз'їзді, пости, знищували їх, усували комунікації та засоби зв'язку. На Сіній вулиці в одному дворі, де ще нещодавно стояла якась військова частина, ми захопили міст тачанок з кулеметами. Де нас присталили три ескадрони білих козаків, які перейшли на наш бік...

Ми повернулись в дивізію.

Біля польового стану дивізії нас зустріли нахдів. Він підіг до Запорожця, міцно притис до себе і поїв до штабу.

— Відпочивай. Ранком доповідатимеш про виконання завдання.

— Я приїв з собою треста кубанських козаків, які добровільно перекинулись до нас. Що з ними робити? — спитав Запорожець.

— Хай будуть при тої, а завтра розберемося.

Вночі з сьомого на восьме січня всі дивізії вступили в Ростов і зав'язався рішучий бій. Білим не пощастило втримати першість в своїх руках, і вони почали відтати до річки Дон. Але тут їх чекала несподіванка. Середина моста була розібрана, а від на річці патріотичний. То була справа рук ростовських робітників. Білі підігали до Дону, і не знаходячи переправ, кидались у воду або здавались в полон.

В кінець дня восьмого січня все місто і околиці були очищені від білих.

**І. ЗАМЧ,**  
учасник громадянської війни,  
м. Кіровоград.

**В**ІН ховається за склом вітрини, як ховається патяємна мрія за сім'юма замками. Борис уже й не згадає, скільки годин провів у культмазі, зачудовано дивлячись на цей недосяжний, манливий, чарівний «ФЕД».

І раптом...

тсья, чи ранковий розпач, коли, виявляється, недо-закріпив фотографії і во-ни стали сизими.

...Заходимо в просторий фотозал районного побу-тового комбінату Біля свічадла «наводять кра-су» молода дівчина,—так хочеться стати перед

Завмерлі обличчя, очі дивляться в об'єктив.

— Ні-ні, веселіше... Віль-но, вільно себе тримай-те... От так.

Усміхаються очі, роз-правляються плечі.

— Так, готово. Зайдете через два дні.

— Дякуємо.

вчив їх вид на папері.

...Згадується фото дорево-люційних часів: брати, сестри, батьки його батька. Батька не було — віллі пас, тому без нього поїхали кудись далеко від села, де якимось чудом появилсь фотограф. Воно, фо-то, і досі висить на стіні тіт-ки, а батько скаржиться: не взяли мене, віллі пас, поїхали до повіту, а мене не взяли...

Тепер «до повіту» нікому їхати не треба: у визначенні дні фотограф виїжджає на села, щоб там, на місці, пере-вести на папір те, що потім буде згадуватися роки і десяти-ліття. А якщо хто і віллі пасе, то фотограф до нього завітає, наведе об'єктив і:

— Увага: знімаю!

— Роботи багато, — го-ворить секретар партій-ної організації побутком-бінату Є. Х. Ворона, — та Борис з нею справляється залюбки. Відразу видно ззкохану в свою справу людину. Я вже не кажу про виконання планових завдань: тут все в поряд-ку. Активний. Ми прийня-ли його кандидатом у члени партії. Якщо люди-на своє життя присвятила красі, то й сама вона кра-сива.

Важко що-небудь дода-ти до слів парторга.

КОМСОМОЛЬСЬКА СЛУЖБА ПОБУТУ

ЩОБ ПОТІМ, ЧЕРЕЗ РОКИ...

— Борю, сьогодні тобі п'ятнадцять. Тримай подарунок.

Дивився на фотоапарат, на материне обличчя і все ще не вірив своєму щас-тю, хоч щастя було по-руч — мати і її подару-нок.

...Гай-гай, коли то було. Збігли бенгежні шкільні роки, а там і армійські будні. Борис ніколи вже не рзплучався з своїм другом — фотоапаратом. Безсонні ночі, коли щось із проявником не пади-

об'єктивом хоч крапельку кращою, хоч куди вже кращою бути! А на дивані сидять двоє. Роки посріб-лили скроні, накинуди сіт-ки зморшок на обличчя. Радяться. Що у них — золоте весілля? Дата, ко-ли зони стали комсомоль-цями в ті далекі роки? З'адка про молодість? Не хвилюйтесь, любі, ви красно вийдете на фото-графії, про це вже по-турбується майстер Борис Рак.

— Увага: знімаю!

— Тоді будете дякува-ти... А перед апаратом тримали себе добре. Гарне фото вийде, запев-няю.

По двадцять і більше відвідувачів буває за день в фотоательє побут-комбінату. І кожна люди-на — то свій характер, своя «фотогенічність». Все це фотограф повинен піймати на плієку, щоб по-тім багато років люди дивилися на своє відобра-ження і добрим словом згадували того, хто увіко-

Скільки ж коштує у місяць Отака тобі їзда?

— Ви повірте, не знаю, — Плечі здригає Хома, — Я в автобусі с'даю, Де кондукторів нема.

НАЦІОНІШНИЙ

— Котрий з власних твоїх віршів

Найцінніший за всі інші? — В Макара Павло питає.

— Як який? — відповідає Іздивованія Макара, — Найцінніший той із віршів, За який мені найбільший Надіслали гонорар.

ЩЕ ПРО КОТА ВАСЬКУ

За хуліганство й інші грубі штуки Кота взяли вже вдруге на поруки.

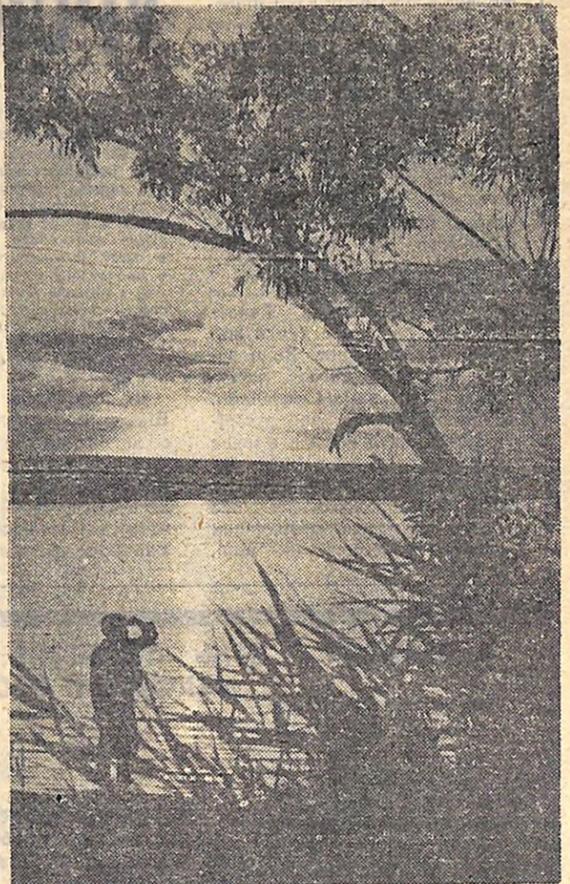
Уперше довелося брати А те, що розганяв курчата, А це вже вдруге узяли, Бо повіт курні не могли Спокійно жити через нього. Міркує кіт: — Що ж тут такого?

І чий я, власне, завинив? Оглянувся — нема нікого — І сміло качку задавив.

Борис ЧАМЛАН.

м. Кіровоград.

ФОТОКОНКУРС „ПРОМІНЬ-68“



Захід сонця над Інгулом. Фото М. ТЕРНАВСЬКОГО.



СТІНИ НЕ ДОПОМАГАЮТЬ...

Кіровоградська «Зірка» в черговому турі зустрічалась з футболістами краснодарської «Кубані». Гра, яка проходила у Краснодарі, закінчилась з рахунком 2:0 на користь наших земляків. Обидва голи були забиті у другому таймі. Спочатку рахунок відкрив Віктор Класов, а подвійні його Микола Корольов.

Цей тур характерний тим, що жодна з команд — господарів поля не здобула перемоги. Так, з однаковим рахунком (0:1) авангардці Жовтих Вод програли сімферопольській «Таврії», спартаківці Нальчика — херсонському «Локомотиву» і воронезький «Труд» — харківському «Авангарду».

Футболісти запорізького «Металурга» після серії невдач на чужих полях і вдома цього разу в гостях завдали відчутної поразки з рахунком 3:1 кременчуцькому «Дніпру».

Нульовою нічиєю закінчилась матч між дніпропетровським «Дніпром» і севастопольським моріками, динамічними Ставрополя і миколаївським «Суднобудівником», металургами Кубиншева і Липецька, рязанським «Зіркою» і ярославським «Шинником».

Саратовський «Сокіл» і ростовський «Ростсельмаш» зіграли також нічию, але з рахунком 1:1.

На сьогоднішній турнірній таблиці команд другої підгрупи другої групи класу «А» має такий вигляд:

	І	В	Н	П	М	О
«Суднобудівник»	27	15	10	2	36-16	40
«Металіст»	28	15	9	4	34-11	39
«Дніпро» (Дн)	28	14	9	5	35-13	37
«Сокіл»	27	14	8	5	43-17	36
«Труд»	27	13	9	5	38-18	35
«Зірка» (Кд)	27	12	11	4	37-20	35
«Кубань»	28	13	8	7	25-18	34
«Таврія»	28	13	8	7	28-22	34
«Шинник»	28	10	12	6	26-19	32
«Металург» (З)	28	10	10	8	36-29	30
«Ростсельмаш»	28	7	13	8	26-28	27
«Текстильник»	27	8	11	8	20-30	27
«Локомотив»	27	9	6	12	29-28	24
«Дніпро» (Кр)	28	7	10	11	19-26	24
«Динамо»	28	6	11	11	17-26	23
«Авангард»	28	4	11	13	16-30	19
«Металург» (Кб)	27	6	6	15	20-33	18
«Зірка» (Рз)	27	4	10	13	19-39	18
«Спартак»	28	5	8	15	24-48	18
«Металург» (Лп)	28	3	11	14	29-37	17
СКЧФ	28	2	9	17	8-40	13

Наступний тур відбудеться сьогодні. Кіровоградська «Зірка» зустріне у Нальчику з місцевим «Спартаком».

«Дніпро», «Перець», «Пранор», «Вісниця» — ось далеко не повний перелік товстих і гоні-мих журналів, на стрічках яких виступає з сатирою і гумором кіровоградець Борис Чам-лан. Молодий автор підготував до друку свою першу книжку «Сонячна перебічка». Пропонуємо увазі читачів кілька байок з книжки, написаної, але ще не виданої.

І який у них приклад? — Розумієш, сала — мало, Тільки — рило і живіт!



БЕЗ КОНДУКТОРА

— Чим ти їдши на роботу? — Я? Автобусом, звичайно. Сів і їду без турботи. Пішки йти мені загально. Кілометрів добрих вісім, Без автобуса — біда.



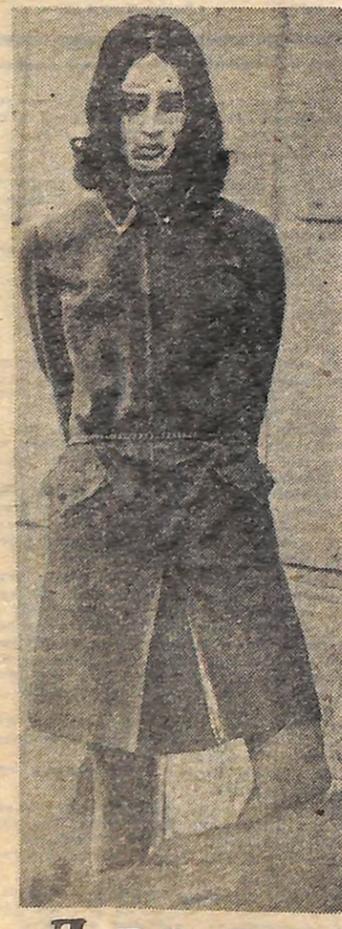
ВЧЕНИЙ МИХОЛЬ

— Ну тепер уже, Миходе, Не минує нам тосту! Чуп, свиней нову породу Вивів ти в колгоспі.

— Це вдалось мені добитись. Хоч було загально...

— А яка ж у них різниця Від свиней звичайних? — О! Велика, скажу ширю, Дуже довге рило, Іжу кидай, мов у прірву, Зуби, наче вилд.

— А які ж вони на сало,



ДЛЯ ВАС, ДІВЧАТА

ПРОПОНУЄ ПОЛЬСЬКИЙ ЖУРНАЛ „СВЯТ“

«Модний стрій» — під таким девізом підготували до осінньо-зимового сезону колекцію моделей польські майстри Ірена Кучборська і Яніна Гуровська.

ПОКАЗУЄ КІРОВОГРАД

НЕДІЛЯ, 8 вересня. Перша програма, 9.00 — Рівнова сім-настилка для дітей. (М). 9.15 — Теленовіни. (М). 10.00 — «Дя-вас, жінки». (Ленінград). 10.30 — Сторінки музичного календа-ря. (М). 10.45 — Для школярів. «Дружба не знає кордонів». (М). 11.15 — Мультифільм. (К). 11.25 — «Висота». Теленарис. (Донецьк). 11.45 — «Василісо Прекрасна». Художній фільм. (М). 13.00 — «Таланти твої, Ук-раїно». (К). 13.30 — Кіножур-нал «Новини дня». (М). 13.45 — «Музичний кіоск». (М). 14.15 — «Сьогодні — День танкістів». (М). 15.00 — Кінопрограма. (М). 17.00 — Програма кольорового телебачення. (М). 18.15 — «Сім днів». Міжнародна програма. (М). 19.00 — В ефірі «Моло-дість». «Дорогою батьків». Закриття зльоту учасни-ків походу молоді на місця революційної, бойової і трудо-вої слави радянського народу. (К). 21.00 — «Принц в солда-тах». 11, 12, 13 серії. (М). 22.35

ПОКАЗУЄ МИКОЛАТ

НЕДІЛЯ, 8 вересня. 9.00 — Гімнастика для дітей. (М). 9.15 — Телевізійні новини. (М). 9.30 — «Будильник». (М). 10.00 — Телевізійний журнал «Для нас, жінок». (Ленінград). 10.30 — Сторінки музичного календаря. (М). 10.45 — Для школярів. «Дружба не знає кордонів». (М). 11.25 — «Висота». Теленарис. (Донецьк). 15.00 — До 50 річчя ВЛКСМ. «Звітує



молодь Блтанського району». 15.30 — Художній фільм «При виконанні службових обов'яз-ків». 17.10 — Концерт. 18.15 — «Сім днів». Міжнародна про-грама. (М). 19.00 — В ефірі «Молодість». (К). 21.00 — «Принц в солдатах». Угорський телевізійний фільм, 11, 12 і 13 се-рії. (М). 22.35 — Концерт, при-свячений Дню танкіста». (М). 23.20 — «Тільки факти». (М).

ПОНЕДІЛОК, 9 вересня. 12.00 — В ефірі «Молодість». 12.35 — Художній фільм «Волга-Волга». 18.25 — Програма передачі. 18.30 — Телевісті. (К). 18.50 — Ху-дожній фільм «Іменем револю-ції». (Одеса). 20.30 — Кіножур-нал. 20.30 — Програма «Час». (М). 21.15 — «Безсмертне слово Толстого». До 140-річчя від дня народження письменника. (М). 22.00 — Концерт. (Одеса).

АДРЕСА І ТЕЛЕФОНИ

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36. Телефони: секретаріату — 2-45-35, від-ділів — 2-45-36.

«МОЛОДОЙ КОМУНАР» — орган Кіровоградського обкома ЛКСМУ, г. Кіровоград.

Редактор В. ПОГРІБНИЙ.